

Բայց ժամանակը գնում էր, ոյժերն սկսում էին դաւաճանել երիտասարդ հրապարակախօսին: Նրա տղար մասինը երկիտույմ է առնաւորի: Հոստի

հրամանի, և դրանով կտրուի են ձեր նախնի տալու ճանապարհը: Ձեր մէջ յարեցանում են կարեկցութեան և դայրութի զգացումներ, շփոթեցնելով ձեզ ճիշդութի հեռանկարով, և այս բոլորը կատարում են այնպիսի մարդիկ, որոնք, թերեւս, ոչ մի կապ չունին ոչ ձեզ, ոչ համայնքի, ոչ գիտութեան հետ:

Համայնքանը դառնում է մի շարքա քաղաքի օգնեցը, որի միջով ամեն կարգի և դասի մարդիկ աշխատում են դուրս թողնել իրենց դժգոհութիւնը, ինչ տեսակ դժգոհութիւն ուզում է լինի դա—քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական և այլն:

Համայնքանը պաշարման մէջ է: Արդ ինչպէս պիտի դուրս գալ այդ դրութիւնից: Մտաւորապէս զգործադուլ բաժար: Դուրս գանք դժուար կացութիւնից ճշգրտաբար հետադարձելով փաստերը:—այդ է միակ ուղիղ ճանապարհը: Բայց այս բանի համար անհրաժեշտ է, որ համայնքանի կեանքը չընդհատուի և պարագայութեան ընթացքում առանց խանգարուելու: Այս պայմանով և ձեր կատարելալ փաստութիւնը վայելելով միայն պրոֆեսորները համարուող լինել կրտսեան կարգի բերելու համայնքանական խնամքը գործը: Մենք խնդրում ենք ձեզ, — շարունակեցէ՛ք ձեր պարագայութեանը:

ԳՐԱՆԻԿՈՆ

Վեհափառ Հայրապետ մօտ օրերըս Բնասարարէա մեկնելիս, ինչպէս լիմանում ենք, պիտի անցնի Բագուի վայրով: Բնասարարէայից կը վերադառնայ Բաթումի վայրով:

— Մարտի 1-ին, երեկոյան ժամը 6-ին, Ներսիսեան դպրանոցի հոգաբարձութիւնը ներկայացաւ Նորին Վեհափառութեան, ցանկանալով լիմանալ Վեհի կարծիքը դպրանոցի Նոր շէնքի կառուցման մասին: Հոգաբարձութեան մեծ մասն անյարմար էր համարում դպրանոցի շէնքի փոխադրութիւնն Արսենալի կողմերը, բայց Նորին Վեհափառութիւնն այդ անյարմարութիւնները հիմնաւոր չգտաւ և յայտնեց, որ եթէ հոգաբարձութիւնն աւելի յարմարաւոր տեղ ունի ի նկատի դպրանոցի նոր շէնքը կառուցանելու համար, այդ դէպքում ինքը Վեհափառ Հայրապետը սիրով կը հաստատի հոգաբարձութեան այդ ցանկութիւնը, իսկ եթէ ցանկալի է համարում դպրանոցը հին տեղում, Վեհքի առաջ եկեղեցու մօտ կառուցանել, այն ժամանակ Նորին Օծութիւնը ոչ մի կերպով չի համաձայնելի հաստատելու հոգաբարձութիւնը շատ առողջութիւն է լիւրժում նախադրեալին: Բարեկամների օգնութեամբ նա արտասահման է գնում իւր առողջութիւնը վերականգնելու: Բայց այդ օգնութիւնն այնքան քիչ էր, որ չկարողանալով ոյժերով, չվերականգնած առողջութեամբ նա ստիպուած է Մոսկուա վերադառնալ...

Եւ նրա սրտի խորքում այդ ժամանակ մի անդ կըլի էր կատարում... Նա մի հայնացք է գցում իւր անցած կեանքի վրայ: Նա տեսնում է, որ օգտին դատ վնաս չի բերել իւր ազգին: Անքուն գիշերներով գրասեղանի առաջ նստած՝ բարոյական տնդից եկեղեցով իւր եղբւր ցուրտ վրայ դառն արտասուք է թափել և այդ սիրտ կտրատող ցարբին դեղ-դարման է պատրաստել: Հասնել է արդեօք նա իւր նպատակին, փարատել է արդեօք իւր եղբոր ցուրտը, — նա, ի հարկէ, դժուարանում է պատասխանել: Բայց նա աշխատել է, նա գործել է, չլինելով և ֆիզիքական ոյժեր, և բարոյական ջանքեր, աշխատել, գործել է, ինչպէս աղնի մշակ...

Ինչ է տուել նրան, սակայն, այն հասարակութիւնը, որի համար նախնադեանցի խօսքը, Կոմս Էմմանուէլի գրիչը մի տեսակ բարոյական ննցուկ էր: Ապահովացնել է արդեօք նրա ամենօրեայ

ձուլեան այդ վճիռը, որովհետեւ այս վերջին տեղում թէ զեանքը փոքր է ու անյարմար և թէ օդն ապականուած: — Փետրուարի 28-ին Վեհափառ Հայրապետը հասնեց այցելել այն վայրը, որը տիկին Նադիրեան նուիրել է Ներսիսեան դպրոցին ուսումնարանի նոր շէնքն այդտեղ կառուցանելու համար:

— Բաթումի շրջանում թէյի տնկարանները գործն առաջ է գնում այն աստիճան աճող, որ մի խումբ առաջադասեց, ինչպէս հաղորդում են մայրաքաղաքի թերթերը, ներկայումս բանակցում են 2ակվայի մի կալուածատիրոջ հետ գնելու համար նրա կալուածքը, որտեղ մտադիր են թէյի ընդարձակ տնկարաններ գցել:

— Լուսափողութեան միջնադարի Բագուի քաղաքի ղեկավար ղէմ սպանութեան փորձ կատարող Պետրոս Կարապետի գործի ընթացքին Պետերբուրգի դատական պալատում նշանակուած է այսօր, մարտի 3-ին, առաջ նախագահ Գէյտերի Նախագահութեամբ:

— Բագուում պրոֆեսորները կանխապես բանալու համար ցարդ հանգանակուած է մօտ 140 հազար ր:

— Երկրագործութեան միջնադարի իրաւունք է արուած Սև ծովի ափում (Սուխումի և Բաթումի շրջաններում) արքունական հողերը տալու իրենց իսկական աճեցնող մասնատու անձերի, այդ հողերում խաղողի այգիներ, պղտուտ պարտէզներ ձգելու և ամբարանոցներ շինելու համար:

— Գաւառի-ին հաղորդում են, որ Սուրամից հինգ վերստ հեռու, Քուրտա-յիսի նահանգի սահմանի մօտ սեւեւ արմարի հանք է գտնուած:

ՄԵԶ ԳՐԱՆԻԿՈՆ

ՍՈՍՈՍԻՍ (Սև ծովի նահանգ)։— Մեր շրջակայ գիւղերում, որ մեծ մասամբ բնակուած են գաղթական հայերով, երեխաների մէջ խիստ տարածուած է ըզուռայց հիւանդութիւնը, որը քիչ քիչ անցնում է մեծերին: Բժշկական օգնութեան մասին մտածող անգամ չկայ: Բարեբախտաբար գոհնը չեն պատահում: — Ներկայումս զգիթ Սև ծովը՝ սաստիկ յուզուել է և Սոչայի ափից չորս միակի խել տարել է ծովի բացերը, ուր և ջրախալուսել են մակդղները երեքը: Փոթորիկը քանդել է նոյնպէս ծովեզերքին գտնուած մի շինութեան կէտը: Սոչայի կանոնաւոր նաւահանգիստ չունի: Այդ պատճառով ալեկոծութեան միջոցին չօգնուանք չեն կարողանում մօտենալ Սոչայի ծովափին: Այս հանգամանքը մեծ անյարմարութիւն է ներ-

հացը գոնէ: Սիրտս կոտրած է, — գրում է նախնադեանը Գ. Կարապետեանին, — և ոչինչ բան աչքիս չէ երևում, վերջին յուսահատութեան մէջ... 24ամբ երկար գրել, որովհետեւ սիրտս լցուած է արիւնով և կեանքս մաշուած է: Այժմ այնքան ասեմ, որ գնում եմ Պետերբուրգ կանգիդատի ընկնութիւն տալու, որպէս զի արժանաւոր տեղ ծառայութիւն գտանելով, կարողանամ օրական ապրուստ ձգել և բժշկութիւնը շարունակել: Գէտը է որ ինքս գտանեմ իմ ճարը, բայց որում ոչ մի կողմէի ստանալու յոյս չունեմ ոչ մի կողմից: Հիստալիայից ձեռք վեր առի, բայց որում մի ժամգոտ կողմէի չեմ ստանում: Ինչ հարկաւորութիւն ունեմ էլի նհատակ լինելու: Այն ինչ խելագարութիւն է, որ ես ուրիշից պարտաւորում ապրեմ և չի-սիսափայլի վրայ տիւ և գիշեր աշխատեմ, բայց չիսիսափայլից մին կողմէի չստանամ, այդ ո՞ր գրքի մէջ գրած է: Եւ ո՞ր մարդը, որ չունէր ընկալութիւն, կերակուր, զգեստ, կարող է գործ կատարել և այն էլ ձրի: Մինչև այժմ ես զոհ եղալ, թող Աստուած ընդունէ այդ զոհը, բայց տեսնում եմ, որ այսուհետև անկարելի է Քիշը քաջ յայտնել, որ ես բարոյապէս թուլացած չեմ, կարող եմ շատ աշխատել, բայց աշխատե-

կայացնում տեղիս բնակչութեան համար: — Օրերը մեղաւում սաստիկ վատ են գնում: Տարուայ սկզբից մինչև այսօր գարնանային գեղեցիկ օրերից յետոյ, այժմ սկսուել է մի կատաղի բուք և անվերջ անձրև, կարծէք դեռ հէնց նոր թնկալուած լինենք ձմեռային եղանակը:

ՌՈՒՍՍՅՈՒՆ Ս. ՍԻՆՈՒԴԻ ԲԱՆՈՒԴԱՐՆՔԸ ԳՐԱՖ ԼԵՒ ՏՈՒՍՕՅԻ ԴԵՄ

Այս օրերս հաղորդեցինք, որ ռուսաց ս. սինոդը յանձին 6 բարձր հոգևորականների (երեք միտրապոլիտ, մէկ արքեպիսկոպոս և երեք եպիսկոպոս) բանադրել է աշխարհահռչակ վիպասան և փիլիսոփայ գրած Լև Տոլստոյին: Այդ բանադրանքը տպուած է պաշտօնական «Церковныя Вѣдомости» կրօնական թերթի մէջ, որից և առաջ ենք բերում: «Քրիստոսի եկեղեցին սկզբից ի վեր հայհոյանք և յարձակումներ է կրել բազմաթիւ հերետիկոսների և ուսում վարդապետների կողմից, որոնք ձգտում էին կործանել նրան և երեքը նրա հիմունքները, որոնք հաստատուած են առ Քրիստոս, առ կենդանի Աստուծոյ Որդին տաժած հատիկ վրայ բայց դժոխքի բոլոր ոյժերը, համաձայն Աստուծոյ ուստի, չկարողացան յաղթահարել սուրբ եկեղեցին», որն անյաղթ կըմնայ յաւիտեանս յաւիտենից: Եւ մեր օրերում Աստուծոյ թողութեամբ երևան է եկել մի նոր ուսում վարդապետ գրաֆ Լև Տոլստոյ, աշխարհին յայտնի գրողը: Ծննդեամբ ռուս, մկրտութեամբ և դաստիարակութեամբ ուղղափառ, գրաֆ Տոլստոյը, իւր գոռոջ խելից խաբուած, յանգնեալբար ըմբոստացել է Տիրոջ և նրա Քրիստոսի և նրա սուրբ ժառանգութեան դէմ, ամենքի առաջ պարզապէս օւրացել է իրեն սնող և կրթող ուղղափառ մայր եկեղեցին և իւր գրական գործունէութիւնն ու Աստուծոյ իրեն տրուած տաղանդը նուիրել է այն բանին, որ ժողովրդի մէջ տարածում է Քրիստոսի և եկեղեցուն հակառակ վարդապետութիւններ և մարդկանց մտքերի ու սրտերի մէջ օղնշացնում է հայրենեաց հատուկ, ուղղափառ հաւատը, որը հաստատել է արեւելքը, որով ապրել ու փրկուել են մեր նախնայորքը և որով ցարդ պահպանուել ու հաստատուել է երկրի սուրբ Ռուսութիւնը: Իւր հեղինակութիւններն ու նամակներն մէջ, որ բազմաթիւ օրինակներով ցուում է ինքը և իւր աշակերտներն ամբողջ աշխարհում, մասնաւոր մեր թմակապին հայրենիքի սահմաններում, նա ֆանատիկոսի մոլե-

րում համար հարկաւոր են պայմանք, որ ես չունիմ... Այդ պատճառով ոչինչ մասնակցութիւն չունիմ այսուհետեւ Հիսուսափայլի հետ... Ափսոս ինձ, որ ես երեւցայ հայերի մէջ, մի այլ աղբի մէջ երբէք այդ վիճակում գտանուելու չէի ես, անտէր և անօգնական, միմիայն յուսալով նախախնամութեան վրայ, որ կերպարուել է ճանդուկները: Միքտա արիւնի ծով է... — Հացի խնդիրը «կոտրում է» նախնադեանին «ընդիշ» և դէմ չձգում: Որպէս ապրուստի ճանապարհ պիտոյ է լինելի կանդիդատ, — ասում է նա, — գնում եմ Պետերբուրգ մնալ մի քանի ամիս ու ընկնութիւն տալ... — Քառասուն տարուց աւելի է անցել այդ օրից (նախնադեանի նամակը գրուած է 59 թ. հոկտեմբեր ամսի 27-ին), և հայ գրական մշակի դրութիւնը գրեթէ նոյնն է: Առաջուայ պէս չի վարձատրուում նրա աշխատանքը, առաջուայ պէս սուղահովուած չի նրա օրուայ հացը: Նա գրում աշխատում է, ըրտնել է թափում, որ մէկը հայհոյի, իսկ միւսն էլ գովաբանի: Ո՛ր, գովաբանելու համար հայը մի հաստափոր բառաբան ունի... Նա ձեզ ազգասէր, ազգի օգտին ծառայող ազ-

նանդութեամբ քարոզում է կործանել ուղղափառ եկեղեցու բոլոր դոգմաները և նորն իսկ քրիստոնէական հաւատը էութիւնը: Ուրանում է սուրբ երբորդութեան մէջ փառաբանուած կենդանի Աստուծոյ անձնաւորութիւնը, տիկեղբերի Ստեղծողին և նախախնամողին, ուրանում է Տէրն Մեր Յիսուս Քրիստոս Աստուածամարդուն, աշխարհի մեղքերը Բաւոդին և Փրկչին, որը տանջուեց մեզ՝ մարդկանց համար և վառն մեր փրկութեան և որը յարկաւ ի մեռելոց: Ուրանում է անտէր ծնունդն ի մարդկանէ Տէրն մեր Քրիստոսի և կուսութիւնը ծնունդից առաջ և ծնունդից յետոյ Ամենասուրբ Աստուածածին հասապաղ Կոյս Մարիամի: չի ճանաչում անդրբերդմանական կեանք և հաստուցումն միդաց: Ուրանում է եկեղեցու բոլոր խորհուրդները և դրանց մէջ սուրբ Հոգու ունեցած բարեբար ազդեցութիւնը և, հայհոյելով ուղղափառ ժողովրդի հաւատոյ ամենասուրբ առաքականները, չղղաց ծաղրել ենթարկելու խորհուրդները ամենամեծը, սուրբ հաղորդութիւնը: Այս բոլորը Լև Տոլստոյը քարոզում է անդապար, խօսքով և գրելով, ի գաղթականութիւն և ի սարսափաւ ամբողջ ուղղափառ աշխարհի, և ոչ թէ ծածուկ, այլ պարզ ամենքի առաջ, գիտակցաբար և դիտաւորեալ, ինքն իրեն անշուշտ է ուղղափառ եկեղեցու հետ օրէն յարաբերութիւն ունենալուց: Իսկ նրան խելի բերելու համար եղած փորձերը չեն պտտուել աղոթութեամբ: Ուստի եկեղեցին նրան իւր անդամ չի հաւատում, մինչև որ նա չզղջայ և չվերականգնի իւր յարաբերութիւնները եկեղեցու հետ: Ներկայումս այս մասին վերկայում ենք ամբողջ եկեղեցու առաջ, ուղղափառներին սրտապնդելու և մոլորուածներին, մասնաւոր իրեն գրաֆ Տոլստոյին, խելի բերելու համար: Նրա մերձակայ անձները շատերը, որոնք մերձակայն են հաւատը, վշտահար մեղաւորում են, որ նա իւր կեանքի վերջին օրերում մնում է առանց հաւատաւոր Աստուծուն և Տէրն մեր Քրիստոսին, զրկելով իրեն եկեղեցու օրհնութիւնից և աղօթքներից և նրա հետ սրէն յարաբերութիւն ունենալուց:

«Առաքի, վկայելով նրա անշատումն եկեղեցուց, ընդամին աղօթում ենք, թող Տէրը նրան զնում թելադրի ճշմարտութեան ճանապարհը դառնալու: Ողորմած Աստուած, — մի կամեալ մեղաւորներին մահը, լիւր և ողորմելի ու դարձնու նրան դէպի քո սուրբ եկեղեցին: Ամեն»:

Նիւ երկտասարդ կըմկտի, նա ձեզ երկինք կըբարձրացնի: — Բայց եթէ վերձք դուք ձեր նիւթական նեղ դրութիւնը նրան պատմելու, ապրուստի բաւարար աղբիւրից դուրէ ձեր օրերը ներքանի ցուակցական խորհուրդներ ու խօսքեր, և դրանով էլ կըբաւականանայ: Հայը սիրում է իւր դրականներից գործ, աշխատանք պահանջել, բայց ձեռք մեկնել նրան, երբ որ նա գոյութեան կուռի դաժան ալիքներում մաշուում, տանջւում է, իսկ ազատել նրան աղքատութեան ճանկերից և դրանով տալ նրան միջոց շարունակելու սկսած գործը, — դա հայի բանը չէ:

— Մի երկու երեք յօդուածը և կամ մի քանի սինակ նկատողութիւն ինչ բան է, որ նրան էլ փող տանք... Բայց չէ որ այդ նկատողութիւնը, այդ յօդուածը գրելու համար ժամանակ է հարկաւոր, հոգու և մարմնի առողջութիւն է պէտք... Վստահական իրաւունք ունի իւր օրուայ ժամերը դնահատել, բօխել, իրաւարարան էլ — նոյնպէս: — ասպ ինչու այդ իրաւունքից դուրէ կըբաւանու: Այդ նա էլ մարդ է, նրան էլ հասարակաց մշակ էր կանչում... Եւ այդ ձիւք 40 տարիների ընթացքում քանի տաղանդ, երկտասարդ, մա-

ՆԱՄԱԿ ԽՍԻՍՏՈՍԻ ՔԱՆՈՒՄԻՆ

Ըստ սովորութեան, ինչպէս յայտնի է, մեծ պատիւ Թիֆլիսի եկեղեցիներում նշանակում են քարոզիչներ: Ներկայումս ահա երբորդ շարաթն է. ինչ մեծ պատիւ մեզ, բայց կանոնաւոր քարոզիչներ չունենք, թէև մեր իւրաքանչիւր եկեղեցու համար նշանակուած է դրանցից մէկ-մէկ հոգի: Ինչ էն քարոզում իսկապէս մեր այդ քարոզիչներն Աստուծոյ խօսքին կարօտ միացած հասարակութեան: — Կամ լորուցն են սկսում և կամ կորած ոչխարից և վերջացնում՝ «լաւ գուգուելը լաւ բան է, բայց չէ որ փող է հարկաւոր» խօսքերով: Այս անարխիայի առաջն առնելու համար, հոգևոր կառավարութիւնը պարտաւոր է լուրջ ուշադրութիւն դարձնել խնդրի վրայ և պահանջել իւրաքանչիւր քարոզիչ քահանայից, թէ նա ինչ է խօսելու եկեղեցում խմբուած մարդկանց այս ինչ կամ այն ինչ օրը: Եւ եթէ մեր առաջադրած այս ձևը հնարաւոր չէ, այդ դէպքում հոգևոր կառավարութեան պարտականութիւնն է նշանակել 3 — 5 հատ ընտիր քարոզիչներ և հրամայել նրանց մեծ պատիւ ընթացքում քաղաքիս իւրաքանչիւր եկեղեցում գտնել 2 — 3 անգամ քարոզելու: Աւելի լաւ է շնորհքով մի քանի քարոզ լսել միայն ամբողջ մեծ մասի ընթացքում, քան թէ ամեն օր ներկայ լինել այն տեսակ անունով միայն քարոզներ, որոնց բովանդակութիւնն եկեղեցի յաճախող ինտելիգենտ դասակարգի մէջ ծիծաղ ու ցաւ է յուսալուում միանգամայն և հասարակ դասակարգի մէջ տրտուել: Մենք այս տողերը գրում ենք աւելի ոչ թէ մեր ներկայ հոգևորականութեան պակասութիւնների վրայ մասնաւոր լինելու համար, այլ ցանկանալով մեր գործակալների ուշադրութիւնը հրաւիրել այս անկարգ ու ցաւալի իրողութեան վրայ:

Աշխարհակ սն Թիֆլիս, 25 փետր.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱԳՈՒ, 25 փետրուար. — Տեղույս գործակալի յայտարարութեամբ, այսօր, ս. պատարագից յետոյ, մարդասիրական ընկերութեան ընթերցարանի դահլիճում ծխականներ էին ժողովուել, որպէս զի ս. Լուսաւորել եկեղեցու համար երեցփոխ ընտրեն: Ծխականները ժողովուելուց յետոյ, գործակալ վարդ. Դիմանան առաջ՝ «Թեմիս առաջնորդի մահից յետոյ առաջին անգամն է, որ ժողով ենք սկսելու, ուստի հան-

տաղ տաղանդ է թաղել հայութիւնն իւր անաղարդ ու անշնորհալ վարմունքի շնորհիւ...

Յիւրաք. մի թէ քիչ տաղանդներ են աւարտում իրենց ուսումը Ռուսիայում և արտասահմանում: Այդ ո՞ր են նրաք, ինչու չեն երևում: — Նրանք կերակային, եթէ կեանքը չպահանջէր նրան: Գիշերներով գրասեղանի առաջ, գործակալ Արսենի վարդ. Դիմանան առաջ՝ «Թեմիս առաջնորդի մահից յետոյ առաջին անգամն է, որ ժողով ենք սկսելու, ուստի հան-

վարձատրէք նրանց աշխատանքը, տուէք նրանց ապրելու միջոց, — նրանք իրենց ոյժերը ձեզ կընդունեն: Գեղեցիկ ապացոյց ասածին այն հանգամանքը, որ նրանցից մի քանիսն են, աշխատելով օտարազգի գրական ասպարէզներում, ամենին չեն մասնակցում մայրենի գրականութեանը, — պատճառ որ այդ օտարազգի գրականութիւնը նրանց ամեն մի տողը փողով է գնում և ոչ մեծ մեծ գովասանքներով *): Соловьевъ баче не кормятъ, — ասում է ռուս առաջնորդը...

Յովնանէս Ծանապարեան

Մոսկուա
*) Գովասանքն իրենց փէշէշ. անմօթ յարձակումներն և անիւթ հալածանքն ու զբոս պարտութիւններն ինչ են...

գուցեւ
առաջ
կայս
տարու
զովք
սիւստ
№ 14
ս. Լու
երեցփ
տե Կ.
վարդ
ծակա
նուն
ցին ըն
«գործ
Հար
երբոր
ունեն
մին ա
տահու
Բ. Գո
ընտրե
ժառու
մահայ
երեցփ
առա
տեղ
փաճա
Հ.
խնդր
պէս զ
չորս
համա
մատն
ծերն
ուներ
երեցն
համար
անցե
ներա
րից մ
իման
բուած
խուր
ապիւ
շատ
ըստ
նեղու
ճառի
նայ
հաշիւ
հասկ
եկեղ
տար
թերթ
և մի
ծխակ
եկեղ
բան
այդ
վին,
չքաւ
նել,
նել և
տա
«պ.
բաժ
դատ
տոտ,
բում
ներ
գուր
ամն
զոցն
ստաց
ցողն
Հայր
զովա
հանա
նա ս
պետ
կել
հափ
նաւա
զը մ
հոգի
մատ
անիւ
հակ
նախ
առա

—Ճափոնացիք հիմնական բարեփոխ
թիւն են անում իրենց գրութեան ձ
մէջ: Տառերը պիտի փոխադրեն լատ
նականէ ընդ մէջ շինարարէն:

60-9

60